

SKOOTTERI

3/2020

Sisällysluettelo

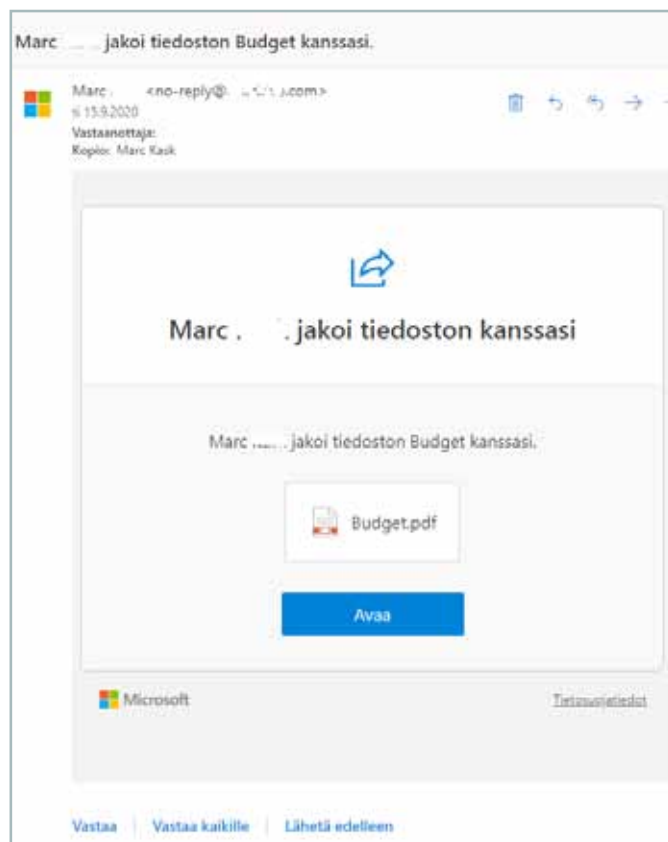
- 3 Pääkirjoitus, Ledare
- 4–5 Valtuuskunta kokoontui hybridinä
- 6–9 Tutustu uusiin valtuuskunnan jäseniin
- 10 Kohti mielekästä työtä
- 11 Muistiko esimies tai kollega sinua?
- 13 Mitä ohjelmia uskaltaa ladata?
- 14–15 Tietoturvan vinkkilista opettajille
- 16 Mitä saa materiaalin jakamisesta?
- 17 Malleja ja työkaluja yrittäjyysopetukseen
- 18–19 Digityökalu ahotointiin ja opinnollistamiseen
- 20–21 Korona pakotti innovoimaan uutta
- 22 Verkko, etä, hybridi ja lähi tulivat jäädäkseen

Etukannen ja takakannen kuvat: Katja Remsu

MIELEKKYYDEN KULMAKIVET

10

14–15

SKOOTTERI

SKO ry:n järjestölehti
Aikakauslehtien Liiton jäsen
www.oaj.fi/sko

Toimisto
Rautatietäisenkatu 6
00520 HELSINKI

Puheenjohtaja
Ulla Kangasniemi
Puh. 040512 4914
ulla.kangasniemi@lapinamk.fi

Taloussihteeri, ilmoitusmyynti
Tuija Koivu-Vajavaara
puh. 0400 901 012
tuija.koivu-vajavaara@outlook.com

Järjestösihteeri
Elisa Ruponen
puh. 040 752 9173
elisa.ruponen@outlook.com

Päätoimittaja
Katja Remsu
puh. 040 515 5807
katja.remsu@lab.fi

Ulkoasu ja taitto
Leena Närhi

Ilmoitushinnat

2/1 s.	1925,-	1/3 s.	660,-
1/1 s.	1265,-	1/5 s.	330,-
1/2 s.	935,-		

Skootteri ilmestyy digitaalisena neljä kertaa vuodessa.

nro	materiaali viimeistään	ilmestyy
1	15.2.	maaliskuu 2020
2	15.5.	kesäkuu 2020
3	15.8.	syyskuu 2020
4	15.11.	joulukuu 2020

ISSN 0786-9118

Uudella tarmolla uuteen lukuvuoteen

Ansaitun kesävapaan jälkeen olemme aloittaneet uuden lukuvuoden monenlaisissa tunnelmissa. Osa meistä opettajista jatkaa koronan vuoksi etätöissä ja osa taiteilee toimipaikoilla tukeutuen opetuksen hybridimalliin: opetusta vedetään samaan aikaan osalle opiskelijoista livenä ja osalle etäopetuksena. Pedagogisesti siis vähän haastavaa, toivoo sopii, että tämä huomioidaan työajassa.

SKOn hallitus piti suunnittelukokouksensa heinä-elokuun vaihteessa ja työskenteli mm. SKOn strategian parissa. Suunnittelimme tulevaa toimintaa ja pohdimme mm. jäsenhankintaa ja keinoja jäsenmäärämme lisäämiseen. Siksi toivon, että olet jo huomannut SKOn jäsenhankintakampanjan, jossa yhden uuden jäsenen hankkimisesta saat palkkioksi 25 euron lahjakortin, kahdesta kaksi lahjakorttia jne. Meidän vaikuttavuutemme OAJ:ssa perustuu jäsenmäärämme ja sen vuoksi on tärkeää, että jokainen meistä innostaa uusia kasvoja mukaan toimintaan. Paikallistason aktiivisuus, erilaisten tapahtumien järjestäminen ja jäsenyyden houkuttelevuus ovat aktiivitoimijoittemme käsissä. SKO mahdollistaa toiminnan mm. taloudellisin resurssein.

Nyt kannattaa seurata aktiivisesti koulutuspolitiikkaa. AMK:n aloituspaikkoja lisätään lähivuosien aikana tietyillä koulutusaloilla, ja voit kurkata OKM:n sivuilta, montako lisäpaikkaa sinun AMK:si sai. OAJ on ollut huolissaan siitä, riittääkö ammattikorkeakouluille suunnattu rahoitus kattamaan aloituspaikkalisäyksistä aiheutuvia kustannuksia. Pelkona on, että lisäykset maksatetaan opettajilla. Oppivelvollisuuden laajentaminen keskusteluttaa, etenkin sen maksuttomuus ja koulutuksen laadunvarmistus. Miten käy ammatillisen koulutuksen opettajamäärän lisäykselle? Maan hallituksen syyskuun budjettiriihi sanelee omat reunaehdot ja niihin pyritään voimakkaasti vaikuttamaan.

OAJ:n uudet toimikunnat ja työryhmät aloittavat kaksivuotista toimintaansa, ja olemme saaneet niihin mukaan SKOn edustajiamme. Näin pääsemme vaikuttamaan koko ammatillisen koulutuksen linjauksiin, niin koulutuspolitiikan, tulo- ja palkkapolitiikan kuin järjestö- ja viestintäpolitiikan näkökulmista.

Seuraathan meitä somessa ja luet uutiskirjeemme. Näin tiedät, missä kaikkialla vaikutamme ja mitä mukavaa voimme tarjota sinulle, hyvä SKOn jäsen.

Ulla Kangasniemi

Med nya krafter inleds läsåret

Efter en välförtjänt sommarsemester har vi inlett det nya läsåret i varierande sinnesstämningar. En del lärare fortsätter på grund av coronaviruset att jobba på distans, andra igen försöker hålla tungan rätt i mun och jobba i skolan enligt hybridmodellen: lärarna undervisar då samtidigt både live och på distans. Pedagogiskt sett är det här en liten utmaning, vi får hoppas att det kommer att beaktas i arbetstiden.

SKO:s styrelse höll sitt planeringsmöte vid månadsskiftet juli-augusti och jobbade bland annat med SKO:s strategi. Vi planerade den kommande verksamheten och funderade på olika sätt att värva nya medlemmar och på det sättet öka medlemsantalet. Därför hoppas jag att du noterat SKO:s kampanj för att värva nya medlemmar, du belönas med ett presentkort på 25 euro för varje ny medlem du värvar,

för två nya medlemmar får du två presentkort osv. Våra möjligheter att påverka i OAJ grundar sig på medlemsantalet, och därför är det viktigt att var och en av oss försöker få med nya personer. Att fungera som arrangörer för olika evenemang, att upprätthålla den lokala aktiviteten och att hålla medlemskapet attraktivt är helt i händerna på våra aktiva aktörer. SKO möjliggör verksamheten genom att bland annat ge ekonomiska resurser.

Nu lönar det sig att aktivt följa med vad som händer inom utbildningspolitiken. Vid yrkeshögskolorna ökar antalet nybörjarplatser inom vissa utbildningsbranscher under de närmaste åren, och du kan på undervisnings- och kulturministeriets sidor se hur många nya platser din yrkeshögskola fått. Inom OAJ har man varit orolig för finansieringen som riktats till yrkeshögskolorna. Kommer den att täcka kostnaderna för de nya nybörjarplatserna? Det finns en oro för att det blir lärarna som får betala. Att förlänga läroplikten dryftas också - att den förlängda läroplikten blir avgiftsfri och att kvaliteten på undervisningen ändå måste garanteras vållar huvudbry. Hur blir det med antalet lärare inom den yrkesinriktade utbildningen, kommer antalet att öka? Landets regering kommer i sin budgetmangling i september att diktera dessa villkor - och vi gör allt för att kunna påverka.

Tvåårsperioden för OAJ:s nya kommittéer och arbetsgrupper inleds nu, och vi har fått med våra SKO-representanter i dessa. På det här sättet kan vi påverka riktlinjerna för den yrkesinriktade utbildningen såväl ur en utbildningspolitisk och inkomst- och lönepolitisk synvinkel som ur en organisations- och kommunikationspolitisk synvinkel.

Du följer väl oss på sociala medier och läser våra nyhetsbrev. Genom att göra det får du veta om alla instanser där vi verkar och du får även information om allt trevligt som vi kan erbjuda dig, bästa SKO-medlem.

Ulla Kangasniemi

Ääntenlaskua virtuaalisesti

SKO:n valtuustopäivänä varsinainen äänestäminen tapahtui kännyköiden avulla. Tekniikan toimimisen varmisti OAJ:n tekninen tuki. Jännittäväähän se oli. Ensin harjoiteltiin Aku Anka -äänestyksellä. Vaihtoehtoina oli-

vat Aku Anka, Iines Anka ja Taikaviitta. Harjoitusäänestys onnistui hyvin, Aku Anka kiilasi kärkeen, ja sitten päästiin itse asiaan. Äänestysten lopputulokset vahvistivat ääntenlaskijat.

SKO:n valtuuskunnan pitkäaikainen puheenjohtaja Seppo Kinkki lausui seuraajalleen viisaita sanoja hymyssä suin

Hybridikokouksessa osallistujia oli salin lisäksi verkkoyhteyden päässä, tekninen tiimi varmisti onnistumisen

Valtuuskunta vaihtui

Puheenjohtajaksi Susanna Hjulberg ja varapuheenjohtajana jatkaa Tiina Kopra

SKOn vanha ja uusi valtuuskunta koontuivat syyskuun puolivälissä pitämään väistyvän valtuuskunnan kevätkokouksen, joka siirtyi koronan takia syksyyn. Samalla kertaa pidettiin uuden valtuuskunnan järjestäytymiskokous. Kokous pidettiin hybridinä, eli osa osallistujista oli kokouksessa fyysisesti läsnä ja osa verkkoyhteyden kautta.

Kokouksessa valittiin äänestyksen jälkeen SKOn uudeksi puheenjohtajaksi Susanna Hjulberg. Hjulberg on ollut aktiivisesti mukana SKOn toiminnassa 10 vuotta, niin hallituksessa kuin valtuuskunnassa. Valtuuskunnan varapuheenjohtajana jatkaa Tiina Kopra, Kopra toimii myös luottamusmiehenä. Vanha valtuuskunta piti hiljaisen hetken hallituksen varajäsenen, Jari Koivumaan muistolle. Koivumaan tilalle valittiin Jarmo Rusi.

SKOn puheenjohtaja Ulla Kangasniemi esitteli viime vuoden tilinpäätöksen ja totesi, että monessa asiassa on eletty alle budjetin ja sen ansiosta on

pystytty toteuttamaan valtuuskunnan toiveita. Vuosikertomuksessa selvisi, että toiminnan painopistettä on siirretty aluetasolle. Tapio Kattainen esitteli valtuuskunnalle SKOn uuden strategian, jossa pohdittiin SKOn tulevaisuut-

ta. SKOn hallitus jatkaa SKOn strategian työstämistä.

Valtuuskunnan kokouksessa pohdittiin ja kyseenalaistettiin jäsenhankinnan keinoja, moni oli sitä mieltä, että yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa pitää hyödyntää ja tiivistää. Kangasniemi totesikin, että yhteistyötä muiden pienten yhdistysten kanssa on tehty jo jonkin aikaa.

Uuden valtuuskunnan toimintakausi on vuosille 2020-2024.

Teksti ja kuvat: Katja Remsu

Jari Koivumaa in memoriam

Lapin koulutuskeskus REDU sai lukuviiden alussa suruviestin lehtori Jari Koivumaan menehtymisestä nopeasti edenneeseen sairauteen.

Jari Koivumaa toimi pitkän uransa aikana ammatillisen koulutuksen parissa monissa kansallisissa ja kansainvälisissä luottamustoimissa ja verkostoissa, myös SKO ry:n toiminnassa. Jari näki asiat eu-

rooppalaisesta perspektiivistä, mikä näkyy myös hänen väitöskirjassaan, joka julkaistiin postuumisti syyskuussa.

Olemme menettäneet korvaamattoman ystävän ja työyhteisön jäsenen. Jaria kaipaamaan jäävät perheen lisäksi ystävät ja työtoverit sekä laaja kansallinen ja kansainvälinen yhteistyöverkosto.

Solja Upola ja Anne Liedes, REDU Liiketoiminta

SKOn valtuuskuntaan uusia kasvoja

SKOn valtuuskunta sai 15 uutta jäsentä eri puolilta Suomea. Skootteri esittelee uudet kasvot ja selvittää muun muassa tämän joukon haaveita, paheita ja supervoimia.

Minna Väyrynen

Paikkakunta: Rovaniemi
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Lapin ammattikorkeakoulu, Vastuulliset palvelut.
Opetan kieliä ja viestintää matkailun ja liiketalouden opiskelijoille sekä toimin projekteissa kääntäjänä ja viestijänä.
Mistä ammatista haaveilit lapsena: villin lännen karjapaimen, näyttelijä ja eläinlääkäri.
Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Vuonna 1996 menin opettajaksi Savonlinnan liiketaloudelliseen instituuttiin ja tulin saman tien värvätyksi.
Supervoimasi tai erikoistaitosi: positiivinen elämänasenne kohdatuista kolhuista huolimatta
Salainen paheesi: Paheeni ovat julkisia.
Viimeisin villityksesi: kamalan ihana avantouinti.

Susanne Hyttinen

Paikkakunta: Kangasala
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Kiipulan ammatillisen erityisoppilaitoksen Tampereen toimipiste, tieto- ja viestintätekniikan perustutkinnon opettaja.
Mistä ammatista haaveilit lapsena: salapoliisin ammatista.
Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: SKO-aktiivi Arto Anetjärven esimerkin opastamana, paikallisen opettajayhdistyksen toiminnan kautta.
Supervoimasi tai erikoistaitosi: ainainen uteliaisuus ja uusista asioista innostuminen.
Salainen paheesi: Fazerin kokonainen hasselpähkinäsuklaa
Viimeisin villityksesi: yritin juosta Kangasalan 317 kuntoporrasta.

Topi Turunen

Paikkakunta: Helsinki
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Perho Liiketalousopisto, lehtori.
Mistä ammatista haaveilit lapsena: talonmies.
Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Luottamusmies houkutteli mukaan.
Supervoimasi tai erikoistaitosi: Olen ankeuttaja.
Salainen paheesi: hieroja.
Viimeisin villityksesi: valtuusto.

Luottamusmiespäivät etänä

OAJ:n järjestelyvastuulla olevia SKOn luottamusmiespäivien ajankohtaa ja osallistumistapaa on jouduttu muuttamaan OAJ:n muutettua omia kokouskäytänteitään koronan vuoksi. Tilaisuus järjestetään ke 4.11. etäyhteydellä. Ohjelma, tarkemmat tiedot ja osallistumislinkki lähetetään luottamusmiehille lähempänä varsinaista ajankohtaa.

Kirsi Liljeroos

Paikkakunta: Pori

Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Satakunnan koulutus kuntayhtymä, eli Sataedu, ja siellä Nakkilan toimipaikka. Opetan graafista suunnittelua. Toimin myös oppilaitoksen kanssa läheistä yhteistyötä tekevän Satapro-osuuskunnan hallituksen puheenjohtajana.

Mistä ammatista haaveilit lapsena: lentäjän, astronautin ja englannin opettajan ammateista.

Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Opetustehtäviin tullessa ammattiliiton kuuluminen oli itsestään selvä, SKO valikoitui opetusalan perusteella. Varsinaiseen toimintaan mukaan ajautuminen oli silkkä vahinko.

Supervoimasi tai erikoistaitosi: Olen yhteistyökykyinen, rauhallinen ja ystävällinen.

Salainen paheesi: En voi vastustaa kirjakauppoja, erilaisia toimistotarvikkeita ja erityisesti hyviä kyniä.

Viimeisin villityksesi: Olen kiinnostunut teknisistä härpäkkeistä, tuoreimpana vimpaimena löytyy kissan GPS-panta.

Sirpa Puolakka

Paikkakunta: Oulu

Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Oulun ammattikorkeakoulu, Liiketalouden yksikkö, markkinoinnin lehtori, markkinoinnin ja myynnin osamispolkuvastaava.

Mistä ammatista haaveilit lapsena: opettaja (kai).

Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Liityin mukaan sekä edunvalvontasyistä että yhteisten jäsen- ja virkistystapahtumien vuoksi.

Supervoimasi tai erikoistaitosi: kiinnostus uusia asioita kohtaan.

Salainen paheesi: linnssisipsit.

Viimeisin villityksesi: Liityin kuoroon yli kolmenkymmenen vuoden tauon jälkeen. On ollut haastava alku, mutta juuri tätä halusin.

Heli Aaltonen

Paikkakunta: Raisio

Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Rasekon ammattiopisto, opinto-ohjaaja.

Mistä ammatista haaveilit lapsena: Lapsena haaveilin lakimiehen urasta, he mielestäni tiesivät kaikesta kaiken.

Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Tulin mukaan SKO:n toimintaan halusta paremmin ymmärtää työpaikan tapahtumia ja käytänteitä ja löytääkseni vastauksia työkaareiden esittämiin ihmetteluyihin.

Supervoimasi tai erikoistaitosi: Erikoistaitonani pidän pitkäaikaisen ja monipuolisen työkokemuksen tuomaa ymmärrystä oppilaitoksen toiminnasta.

Salainen paheesi: Salainen paheeni ei ole kovin salainen: punaviini ja suklaa.

Viimeisin villitys: Tempocombat eli kerran viikossa tapahtuvaa potkimista ja hakkaamista raskaan harjoituksen merkeissä.

Ria-Marika Heiska

Paikkakunta: Helsinki

Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma, saksan ja ruotsin kielen lehtori.

Mistä ammatista haaveilit lapsena: haaveilin opiskeluvani kielitaitoiseksi kauppatieteiden maisteriksi ja tekevänä jotakin kaupallisen alan töitä ulkomailla.

Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: kollegani SKO-aktiivi Jarmo Malmivaara pyysi minua yhteysopettajaksi.

Supervoimasi tai erikoistaitosi: kokkaaminen.

Salainen paheesi: Tupla-patukat.

Viimeisin villityksesi: tennis.

Jäsenhankinnasta palkitaan

SKOn jäsenhankintakampanja jatkuu tämän vuoden loppuun asti, joten nyt kannattaa olla aktiivinen jäsenhankinnassa. Jokaisesta uudesta SKOn jäsenestä saat palkkioksesi S-ryhmän lahjakortin. Ohjeet lahjakortin lunastamiseksi saat SKOn toimistolta.

Susanna Hjulberg

Paikkakunta: Järvenpää
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Ammattiopisto Spesia, erityisopettaja. Lisäksi olen Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen osaamisalavastaava.

Mistä ammatista haaveilit lapsena: Opettajan ammatista.

Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Eläkeikää lähestyvä kollega (Ari Martikainen) oli oppilaitoksemme luottamusmiehenä ja aktiivisesti mukana SKO:n toiminnassa. Hän suostutteli minut kerran mukaan SKO:n Oulun piiriin kokoukseen. Hänen johdolla olin myös mukana perustamassa oman oppilaitoksen opettajayhdistystä ja toimin pitkään sen puheenjohtajana. Supervoimasi tai erikoistaitosi: Voimat ovat jo vähentyneet, mutta osaan (tai osasin) tanssia klassista balettia, jota harrastin lapsena ja nuorena yli kymmenen vuotta.

Salainen paheesi: Juustot.
Viimeisin villityksesi: Kotoilu.

Juha Nurmonen

Paikkakunta: Helsinki
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, matematiikan ja kvantitatiivisen analyysin lehtori.

Mistä ammatista haaveilit lapsena: Vilkaan mielikuvituksen omanneena varmaan aika monta alaa tuli "kokeiltua".

Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Liityin ensin opettajayhdistyksen toimintaan ja sieltä normaali askel eteenpäin oli SKO.

Supervoimasi tai erikoistaitosi: Eipä tule mitään superia mieleen. Sankareistakin taitaa Aku Ankka olla lähinnä.

Salainen paheesi: jää salaiseksi.

Viimeisin villityksesi: jää salaiseksi.

Elisa Vääräniemi

Paikkakunta: Piippola, Siikalatva
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Koulutuskeskus JEDU, lehtori (media-ala).

Mistä ammatista haaveilit lapsena: lastenlääkäri, opettaja.

Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Susanna Hjulberg houkutteli. Supervoimasi tai erikoistaitosi: Kyky iloita ja nauttia elämän pienistä asioista.

Salainen paheesi: Salaiset paheet on salaisia.

Viimeisin villityksesi: Olen tylsä ihminen. En villiinny.

Mikko Hyttinen

Paikkakunta: Joensuu
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Karelia AMK, lehtori.

Mistä ammatista haaveilit lapsena: lääkäri.

Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: muiden suostuttelemana.

Supervoimasi tai erikoistaitosi: kaikki onnistuu.

Salainen paheesi: ei erityisiä paheita.

Viimeisin villityksesi: basson soittaminen.

Lomakohteiden arvonta

SKOn varsinaiset jäsenet voivat osallistua lomakohteiden talvikauden (1.11.2020-30.4.2021) arvontaan 23.-29.10.2020. Huomaathan, että oma vuorosasi tulee olla maksettuna 31.10. mennessä, muuten varauksesi poistuu järjestelmästä. Lisätietoa: <https://sko.oaj.fi/jasenyyys/lomakohteet/>

Tarja Muikku

Paikkakunta: Lappeenranta
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: LAB-ammattikorkeakoulu, laskentatoimen lehtori.
Mistä ammatista haaveilit lapsena: ratsastustallin omistaja.
Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: kollega tyrkki.
Supervoimasi tai erikoistaitosi: rautalangasta vääntäminen (opiskelijoiden mielestä).
Salainen paheesi: eihän ne olisi sitten enää salaisia! En kerro!
Viimeisin villityksesi: Turhan tavaran karsiminen; paitsi kengät ja laukut. Niitä ei voi olla ikinä liikaa.

Timo Sirviö

Paikkakunta: Kuopio
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Savonia-ammattikorkeakoulussa palvelumuotoilun ja kulttuuritiedon lehtorina ja pääluottamusmiehenä.
Mistä ammatista haaveilit lapsena: metsänhoitaja.
Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: työkavereiden houkuttelemana.
Supervoimasi tai erikoistaitosi: kyky yksinkertaistaa monimutkaisia asioita.
Salainen paheesi: salmiakki.
Viimeisin villityksesi: polkujuoksu yhdistettynä podcastien kuunteleluun.

Mari Erho

Paikkakunta: Muurame
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Gradia Jämsä, äidinkielen sekä taiteen ja luovan ilmaisun opettaja.
Mistä ammatista haaveilit lapsena: Olen aina halunnut tehdä jotain luovaa: piirtää, maalata, kirjoittaa ja niin edelleen. Luokanopettajuuskin oli vakavasti otettava vaihtoehto. Nykyinen työ on siis aika hyvä kombo noista haaveista!
Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: Kollega houkutteli mukaan ensin yhteyshenkilöksi, siitä toimenkuva on laajentunut pikkuhiljaa.
Supervoimasi tai erikoistaitosi: Olen aika hauskaa seuraa, näin olen kuullut!
Salainen paheesi: En juuri piittaa makeasta, mutta salmiakkia söisin määrättömästi. Tosin se ei liene niin salaista, vaikka pidänkin karkkipussit piilossa!
Viimeisin villityksesi: Äänikirjat. Tykkään lukea, mutta olen huomannut, että kuuntelulle löytyy paremmin aikaa.

Kristiina Huff

Paikkakunta: Helsinki
Oppilaitos, missä työskentelet ja tehtäväsi siellä: Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu, englannin lehtori.
Mistä ammatista haaveilit lapsena: opettajan urasta.
Miten päädyit mukaan SKOn toimintaan: oman ammattiyhdistyksen HHO ry:n kautta.
Supervoimasi tai erikoistaitosi: osaan kirjoittaa nopeasti.
Salainen paheesi: action-elokuvat.
Viimeisin villityksesi: mysteeripodcastit.

Tekstin toteutus: Katja Remsu
Kuvat: haastatellut henkilöt

Miten muokata omaa työtään mielekkäämmäksi?

Skolaiset kurkistivat uudenlaiseen ajatteluun työelämässä

SKOn syksyn kouluspäivien teema oli mielekäs työ ja onnellinen työelämä. Valmiita avaimia työelämän onnelaan ei saatu, mutta paljon pohdittavaa Valtaamo oy:n Elina Henttonen skolaisille tarjosi. Tavoitteena oli kirkastaa oman työn mielekkyyden lähteitä, tunnistaa työn mielekkyyttä vahvistavia ja syöviä käytäntöjä sekä pohtia työn tuunausta ja yhteisöllistä käytäntöjen kehittämistä.

Ihan aluksi pitäisi miettiä, mitä työn mielekkyys on. Mielekäs on yleensä,

jotain, jossa on mieltä, jotain järkevää, antoisaa, sisällyksestä, tarkoituksellista, merkittävää. Työtehtävän mielekkyys, palautteen saaminen, onnistumiset, hyvät työkaverit ja työtilat, hyvä ilmapiiri sekä vaikutusmahdollisuudet parantavat työtehoa ja työn tuloksellisuutta, mutta myös työn mielekkyyttä. Työn mielekkyyttä estäviksi asioiksi Henttonen nostaa työn huonon organisoinnin, epäoikeudenmukaisuuden, jatkuvat muutokset ja päämäärättömyyden.

Viisi askelta mielekkääseen työhön

1. Pysähdy ja ota etäisyyttä
2. Kirkasta päämäärät
3. Tee käytännöt näkyviksi
4. Etsi vaihtoehtoja
5. Kokeile

(Elina Henttonen, Valtaamo oy)

TYÖPAJAN TAVOITTEET

1) Kirkastaa oman työn mielekkyyden lähteitä

Merkityksellisyys

2) Tunnistaa työn mielekkyyttä vahvistavia tai syöviä käytäntöjä

Käytännöt

Valtaamo

3) Pohtia työn tuunausta ja yhteisöllistä käytäntöjen kehittämistä

Toimijuus

Kannattaisi säännöllisesti kysyä itseltään, milloin viimeksi koin tekeväni mielekästä työtä. Henttonen kohottaa pohtimaan myös itsearvoisia päämääriä, jotka vastaavat kysymykseen, miksi teen tätä työtä. Siksi Henttonen myös kehottaa miettimään, mitä työssä pitäisi tavoitella, jotta työ on mielekästä ja säilyy sellaisena. Silloin pitäisi olla selvillä tai konkretisoituna se, miten tavoitetta ja sen saavuttamista mitataan.

Henttonen nosti esiin ammatilliset hyveet, kuten sen, miten työ tehdään hyvin. Hän pohtii myös, mitkä tekijät ovat yhteydessä merkityksellisyyden kokemuksiin opettajan työssä ja mitkä tekijät estävät merkityksellisyyden kokemusten muodostumista. On tärkeää saada omasta työstä kokemuksia oman näköisesti toteutuvasta työstä, joka liittyy rakentavasti osaksi työyhteisöä ja ympäröivää yhteiskuntaa. Toisaalta pitäisi pystyä välttämään kokemuksia yhteenkuulumattomuudesta ja irrallisuudesta sekä rakenteellista ongelmista, kuten kiireestä ja huonosta työn johtamisesta.

Henttonen kehotti skolaisia myös miettimään, millaisia työtehtävyytpejä kullakin meistä on ja missä järjestyksessä tehtäviä suoritamme. Toisin sanoen pitäisi miettiä, vastaako teke-

Väläyksiä koulutuspäiviltä

Teija Launiainen avasi koulutuspäivillä OAJ:n päätöksentekoa, järjestörakennetta ja jäsenyyttä. Konsta Ojanen puolestaan totesi ammattiyhdistysjäsenyyden luovan laajoja verkostoja ja vahvistavan ammattidentiteettiä.

OAJ:n järjestöjohtaja Pasi Pesonen puhui järjestörakenteen kehittämisestä ja toisaalta muun muassa kannusti jäseniä muokkaamaan alueyhdistyksiä jäsenten tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Monen toiveena onkin monipor-

taisen ja hierarkkisen järjestelmän purkua. Aihetta on tarkoitus käsitellä marraskuussa AOJ:n valtuustossa.

OAJ:n jäsenet saavat käyttöönsä mobiilisovelluksen, jossa on oma osionsa jäseneduille, vakuutuksille, uutisille ja blogeille. Sovelluksessa on jäsenkortti, TaskuTurva, matkavakuutus ja skaalautuvat sähköiset asiointilomakkeet. Mobiilisovelluksessa on myös Vipu-ohjelma, jolla voit seurata työaikaasi.

Teksti ja kuvat: Katja Remsu

misemme osaamistamme ja vahvuuk-
siamme ja käytämmekö aikaa oikeisiin
asioihin. Erilaisiksi työtehtävyyteiksi
Henttonen listaa kiireelliset tehtä-
vät, jotka eivät ole tärkeitä, kiireelliset
tehtävät, jotka ovat tärkeitä, tehtävät,
jotka eivät ole kiireellisiä, eikä tärkeitä,
sekä tehtävät, jotka eivät ole kiireelli-
siä, mutta ovat tärkeitä. Sen jälkeen voi
miettiä, kenen ja missä järjestyksessä eri
tehtävyytyypit kannattaa hoitaa.

Henttosen lukusuosituksia ovat Elina
Henttosen ja Kirsi LaPointen Työelämän

toisinajattelijat sekä Arto O. Salosen ja
Annukka Tapanin tänä vuonna ilmes-
tynyt julkaisu Palkkatyön merkityksel-
lisyyttä. Ammatillisen koulutuksen ope-
tus- ja ohjaushenkilöstön kokemuksia
työstä. Henttonen kannustaa irrottautu-
maan työelämän sankaruudesta ja sen
sijaan vaatimattomasti miettimään, mitä
elämän tavoitteita meistä kullakin on ja
mitä taitoja niiden saavuttamiseen tar-
vitaan. Niin yksikertaisesta se on.

Teksti ja kuvat: Katja Remsu, Elina
Henttonen

Pienellä muistamisella hymy huulille

Kevättalvella 2020 opetustoimin-
nassa tapahtui suuri digiloikka,
kiitos koronan, kun opetus ja oh-
jaus piti lyhyessä ajassa siirtää verkkoon.
Tämä vaati kaikilta paljon työtä ja myös
uudenlaisten toimintamallien opettelua.
Voidaan varmasti sanoa, että kevät oli
monille poikkeuksellisen työläs ja kesän
vapaajakso oli odotettu.

Karelia-ammattikorkeakoulussa ke-
vään toiminta saatiin järjestymään pää-
osin hyvin myös etänä, vaikka se vaatikin
henkilökunnalta paljon työtä ja jousa-

vuutta. Ammattikorkeakoulun johtoryh-
mässä, johon myös henkilöstöpäällikkö
Jaana Tolkki kuuluu, oli kevään aikana
pohdittu mahdollisuutta koko henki-
lökunnan kiittämiseen hyvin tehdystä
työstä.

Jaana Tolkki sai idean jäätelölahjako-
rtin postittamiseen jokaiselle työnteki-
jälle kotiin. ”Pienellä muistamisella ja
kiittämisellä voi olla suuri työhyvinvoin-
tivaikutus”, kertoo Tolkki.

Teksti: Atte Korte
Kuva: Rauno Jussila

*Hymyile,
olet Turvassa.*

Opettajien yhteinen Turva

Sinä ja muut opetusalan ammattilaiset luotte päivittäin Suomen tulevaisuutta. Saatte aikaan yhteistä hyvinvointia kannustamalla ja innostamalla. Olette yhdessä tekemisen mestareita. Niin mekin Turvassa, vakuutusyhtiössä, jonka omistavat työn tekemiseen ja yhteiseen hyvään uskovat ihmiset.

OAJ on jo vakuuttanut jäsenensä muun muassa yhteisellä matka- ja tapaturmavakuutuksella. Kun OAJ:n jäsenenä keskität vakuutuksesi Turvaan, pääset nauttimaan kaikista eduistamme.

Poikkea toimistollamme, soita tai tutustu etuihisi osoitteessa turva.fi/oaj

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • www.turva.fi • puh. 01019 5110

”Mitä ohjelmia uskallan asentaa laitteelleni”

Minulta kysytään usein listaa ohjelmista, joita uskaltaa tai sitten ei uskalla asentaa, tällaista listausta on kuitenkin hankala ellei mahdollista tehdä. Muutamia asioita on kuitenkin hyvä huomioida. Aivan ensimmäiseksi täytyy pohtia, mille alustalle ohjelmaa on asentamassa. Onko laite tietokone vai kännykkä sekä onko käyttöjärjestelmä Windows, Linux, Android, IOS (Mac) vai jokin muu.

Windows-ympäristö on ollut vuosia, ellei vuosikymmeniä, virusten ja vakoiluohjelmien suosikkikohde. Pääosin siksi, että Windows-laitteiden määrä maailmanlaajuisesti on selkeästi suurin, jolloin mahdollisia haavoittuvia laitteita on mahdollisimman paljon. Takavuosina näiden haittaohjelmien tuottajia on innostanut myös se, että Windows-käyttöjärjestelmässä on ollut selkeitä tietoturvaluutteita. Viime vuosina Windows-käyttöjärjestelmien tietoturva on parantunut paljon. Linux-työpöytäympäristöön on kohdistunut vähemmän uhkia, eivätkä ilmenneet uhat ole kovin suurta julkisuutta saaneet. Linux-yhteisö myös yleensä paikkaa havaitut uhat nopeasti.

Windows-ympäristö on ollut vuosia, ellei vuosikymmeniä, virusten ja vakoiluohjelmien suosikkikohde.

Kännyköissä Applen tiukka linja sovelluskauppaan ladattavissa ohjelmassa on käyttäjien kannalta hyvä, näin sinne ei haitallisia ohjelmia ole päässyt pesiytymään. Toki tämä joitain sovelluskehittäjiä ja kokeilunhaluisia käyttäjiä harmittaa. Myös se, että sovellusten lataaminen sovelluskaupan ohi on tehty hankalaksi, estää tavallisia käyttäjiä lataamasta puhelimelleen haitallisia sovelluksia. Myös IOS-laitteille saa ladattua sovelluksia sovelluskaupan ohi, mutta se

edellyttää käyttäjältä jo hieman enemmän valmiuksia, toki käyttäjän pitäisi myös tiedostaa mahdolliset riskit.

Parhaiten käyttäjä suojaa tietokoneensa ja puhelimensa pitämällä niiden käyttöjärjestelmät, ohjelmat ja sovellukset päivitettyinä.

Google Play -sovelluskaupasta on pääosin turvallista ladata sovelluksia. Koska Android-sovelluskauppaan ladattavien sovellusten ennakkotarkastus ei ole niin tiukkaa kuin Applella, on sovelluskauppaan päässyt joskus haitallista koodia sisältäviä sovelluksia. Jokin aika sitten ilmeni, että Google oli poistanut Google Play-sovelluskaupasta useita sovelluksia, jotka olivat osa isoa Terracota bottiverkkoa. Parhaiten käyttäjä suojaa tietokoneensa ja puhelimensa pitämällä niiden käyttöjärjestelmät, ohjelmat ja sovellukset päivitettyinä.

Enemmän kuin haavoittuvia sovelluksia käyttäjän tulisi pelätä itseään. Social engineeringia eli sosiaalista manipulointia hyödyntävät rikokset tai rikosten yritykset ovat arkipäivää. Ikävä kyllä näiden rikosten laatukin on parantunut, kun taustalla on ammattirikollisia. Jopa normaalia valveutuneemman käyttäjän on vaikea erottaa huijausviestejä aidoista. Kun jo aiemmin on haksahdettu kömpelöllä suomella kirjoitettuihin nigerialaiskirjeisiin ja käyttäjätunnusten kalasteluihin, on melkoinen todennäköisyys haksahduttaa tämän päivän tietojenkasteluviesteihin.

Tänä syksynä Office 365 -tietomurtojen määrä on ollut kovassa kasvussa. Sähköpostitse voi tulla ilmoitus, että joku on jakanut Office-tiedoston viestin vastaanottajan kanssa. Kun vastaanottaja napsauttaa linkkiä avatakseen tie-

doston, avautuu O365-kirjautumissivu, kuten normaalisti. Normaalilla tällä sivulla on valitettavasti vain ulkoasu. Mikäli käyttäjä syöttää sivulle käyttäjätunnuksensa ja salasansa, päätyvät ne rikollisille. Tunnuksilla rikolliset pääsevät seuraamaan yrityksen tai organisaation sisäistä liikennettä sekä lähettämään viestejä käyttäjän nimissä. Käyttäjän tulee näissä tilanteissa olla yhteydessä yrityksensä tietohallintoon, jolloin salana voidaan vaihtaa ja tarkkailla, onko käyttäjän sähköpostitilillä tapahtunut epämääräistä toimintaa.

Myös Emotet-haittaohjelma on lyhyen hiljaiselon jälkeen palannut haittaksemme. Emotet haittaohjelma leviää sähköpostin liitetiedossa ja varastaa koneella olevia tietoja, kuten sähköposteja, yhteystietoja ja salasanoja. Se voi

Tunnuksilla rikolliset pääsevät seuraamaan yrityksen tai organisaation sisäistä liikennettä sekä lähettämään viestejä käyttäjän nimissä.

myös ladata koneelle haittaohjelmia. Onneksi monissa sähköpostiohjelmassa makrojen suorittaminen on oletusarvoisesti estetty. Käyttäjän harkinnan varaan jää, mitä hän tekee arveluttavien makro- ja sisältävien asiakirjojen kanssa - Avata vai jättää avaamatta. Normaali harkinta yleensä riittää.

Teksti: Pekka Väisänen, opettaja, Business College Helsinki

Opettajan tietoturvan vinkkilista

1. Ota käyttöön kaksivaiheinen tunnistautuminen eli two-factor authentication (2FA), jos palvelu tukee sitä. Jotkut palvelut pakottavat käyttämään kaksivaiheista tunnistautumista.

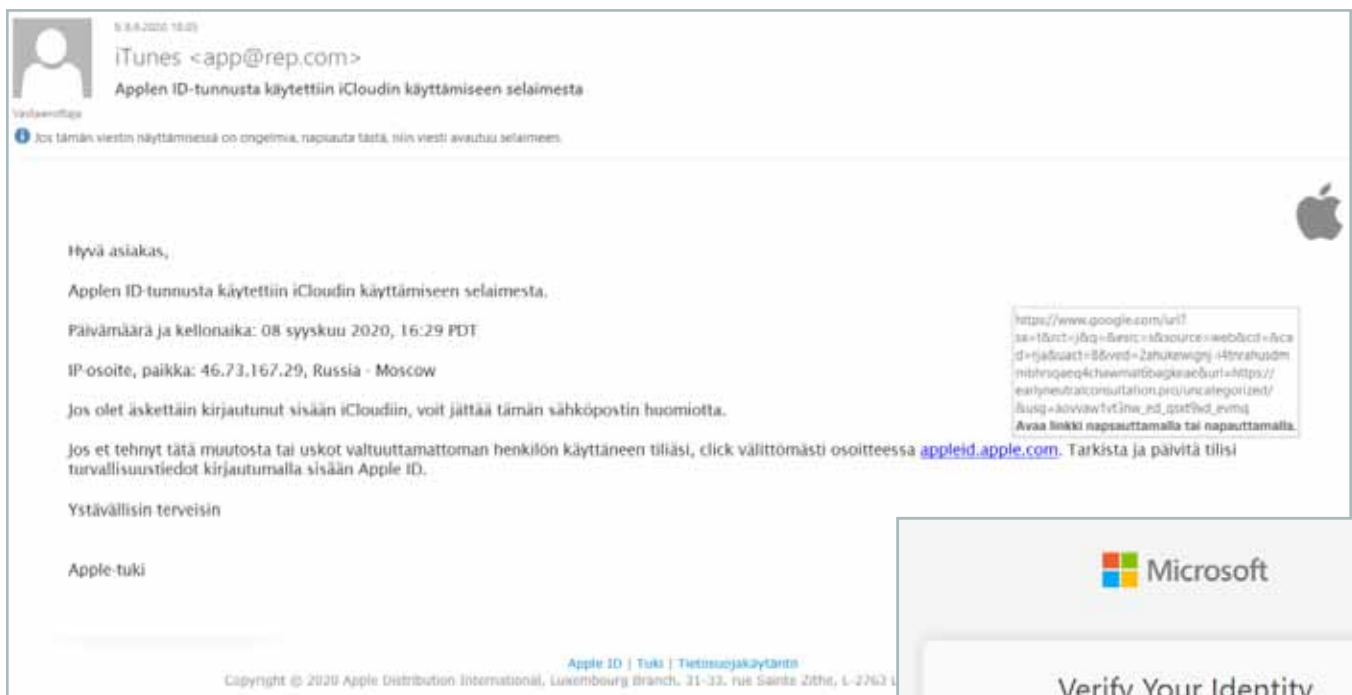
2. Käytä tarpeeksi pitkiä salasanoja tai salanalauseita (vähintään 16 merkkiä). Salasanan ei tarvitse täyttää edes monimutkaisuusvaatimusta (isoja kirjaimia, pieniä kirjaimia, numeroita, erikoismerkkejä), jos se on tarpeeksi pitkä. Monet palvelut edellyttävätkin tätä.

Dashlane, Enpass, F-Secure ID PROTECTION, KeePass, Keeper, LastPass, RoboForm.

6. Älä päästä konettasi silmistäsi, koska salaamattomalta kiintolevyllä tiedot voidaan lukea vaikka usb-tikulle asennetun ohjelman avulla.

7. Jos työskentelet tilassa, mihin pääsee ulkopuolisia, muista lukita koneesi, jos joudut poistumaan koneen ääreltä.

- Älä napsauta näiden viestien linkkejä edes kiusallasi. Pahimmillaan linkin napsautus käynnistää kiristyshaittaohjelman asennuksen.
- Muista, että sähköpostiviesteissä lähettäjän nimi ja sähköpostiosoite on helposti väärennettävissä. Ole vaikka yhteydessä lähettäjään ja kysy onko hän lähettänyt viestin, jos jokin asia viestin sisällön ja lähettäjän välillä ei tunnu oikealta.

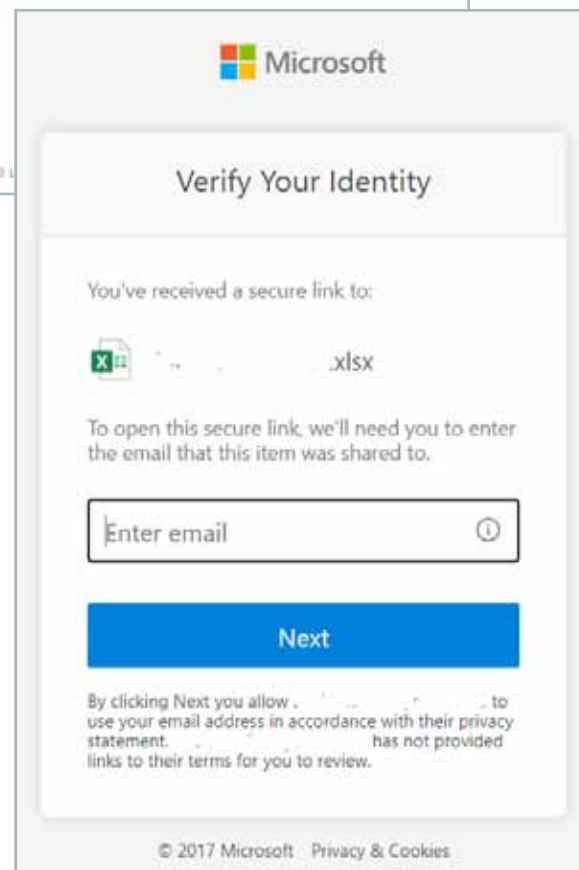
3. Käytä sosiaalisen median palveluissa aina eri salasanoja kuin työpäivällä tai muissa palveluissa, joissa voi olla arkaluonteisia tietoja.

4. Käytä eri sosiaalisen median palveluissa eri salasanoja, jotta kaikki käyttäjätilit eivät ole vaarassa, jos yhden käyttäjätilin salasana saadaan selville. Ei haittaisi, vaikka käyttäisit jopa eri sähköpostiosoitetta ja käyttäjätunnusta eri palveluissa.

5. Kahden edellisen vinkin jälkeen mietitään, miten nämä käyttäjätunnukset ja salasanat muistaa. Älä ainakaan kirjoittaa niitä lapulle näytön kulmaan tai näppäimistön alle. Tutustu salasanan hallintasovelluksiin. Esimerkkejä eri sovelluksista: 1Password, Bitwarden,

8. Varo sähköpostin kautta tulevia kalasteluyrityksiä, kiristyshaittaohjelmia ja vakoiluohjelmia:

- Katso keneltä viesti tulee ja kuuluisiko sinun saada viestin lähettäjältä saamasi viestin kaltaisia viestejä. Lähettäisikö kollegasi sinulle esim. Budget.pdf-tiedoston. Jos sinulla on pienikin epäilyksen siemen, soita tai lähetä viesti kollegallesi ja kysy onko hän lähettänyt sinulle kyseisen viestin.
- Mieti vastaako lähettäjän sähköpostiosoite organisaatiota, jonka nimissä hän on viestin lähettänyt. Esim. osoitteista Microsoft® <jin@iaa.or.kr> tai USPS <cshure@schure-shb.de> tulevien viestien pitäisi soittaa hälytyskelloja niin, että korvat soivat.

- Tutki viestien kieliasua. Vaikka huijausviestien kieliasu on viime aikoina parantunut paljon, on niissä usein lapsuksia.
- Katso, mihin viesteissä mahdollisesti olevat hyperlinkit osoittavat. Jos linkki johtaa muualle kuin lähettäjän organisaation, ole varovainen. Linkkihän tulee näkyville, kun vie hiiren linkin päälle. Ole vaikka yhteydessä lähettäjään ja kysy onko hän lähettänyt viestin ja onko linkin napauttaminen turvallista.

9. Etätyöläisen on hyvä varmistaa kodin laitteiden tietoturva. Koskee muita kodin tietokoneita, mutta myös mahdollisia Internetiin liitettyjä laitteita (IoT) ja reitittäjä.

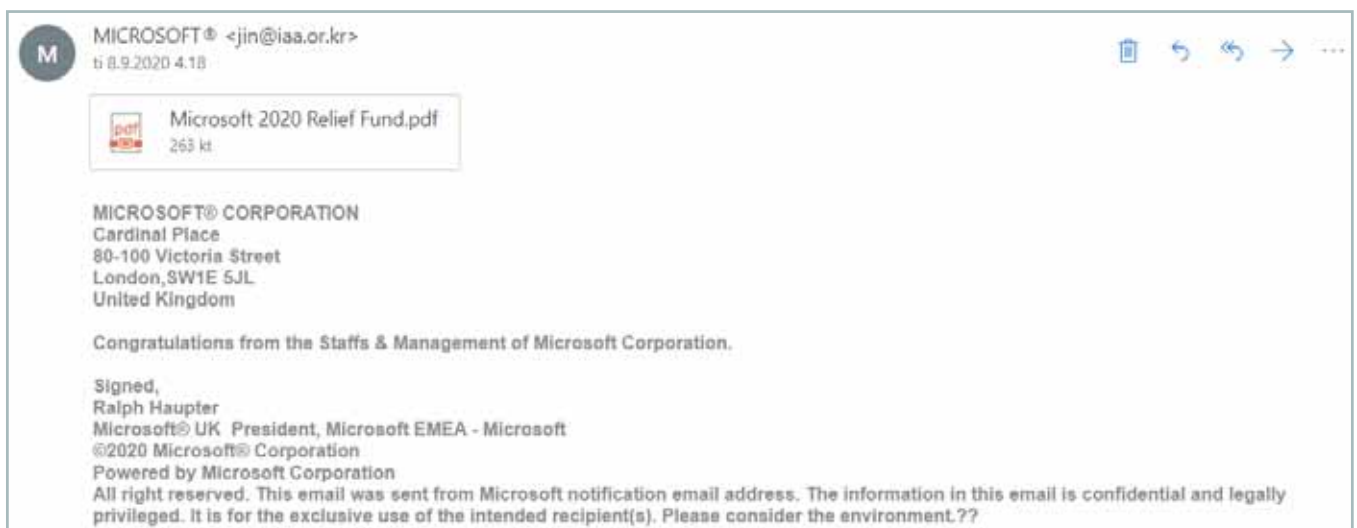
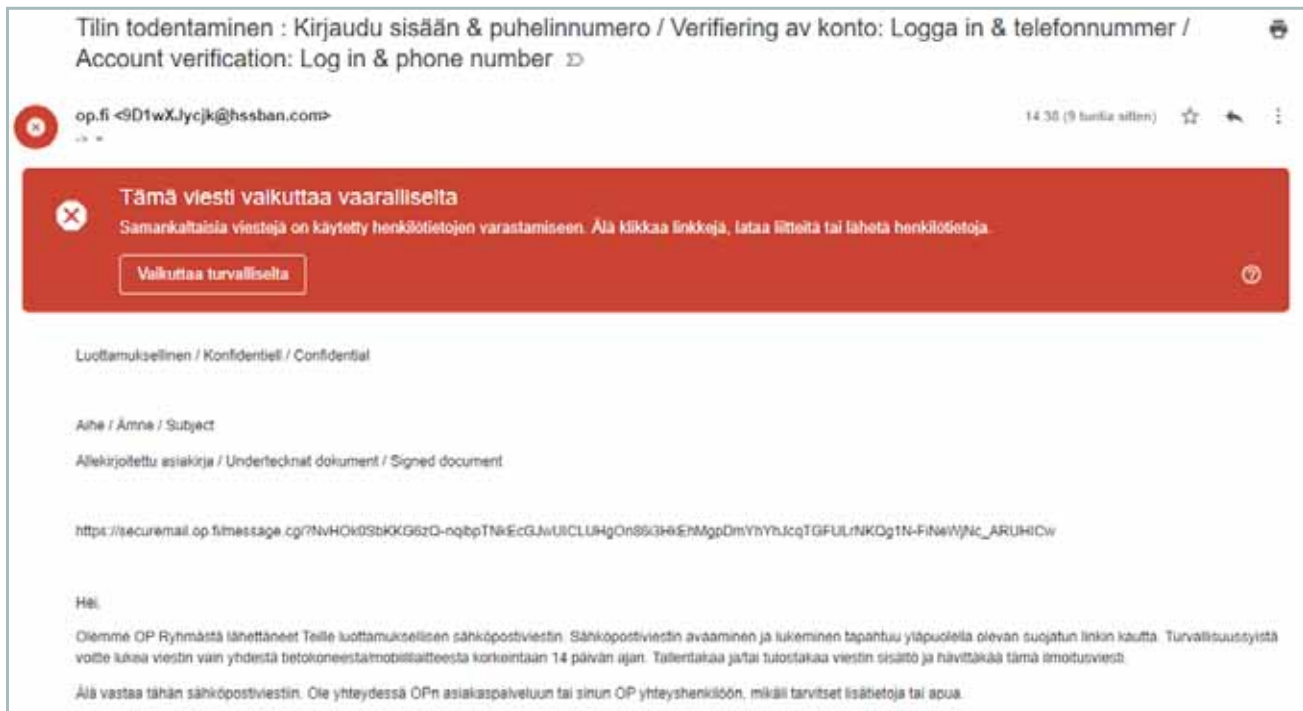
- Tietokoneista on hyvä varmistaa, että turvapäivitykset ovat ajantasalla.
- IoT-laitteista pitäisi vähintään vaihtaa hallintatunnuksen salasana ja asentaa mahdolliset turvapäivitykset.
- Reitittimestä pitää varmistaa, että laiteohjelmistopäivitykset ovat ajantasalla, hallintatunnuksen salasana vaihdettu ja langattomassa verkossa tunnistautumiseen käytössä wpa2-autentikointi.
- Jos oma osaaminen ei riitä näiden asioiden hallintaan, ei pidä työntää päätä pensaaseen ja toivoa parasta, vaan hankkia apua.

10. Varmuuskopioi kaikki tärkeät tiedostosi, mielellään useampaan paikkaan. Yksikin paikka on kuitenkin parempi kuin ei varmuuskopiota lainkaan. Parhaiten varmuuskopion tarpeen huomaa, kun vahinko on tapahtunut.

Mielenkiintoista kyberturva-aiheista luettavaa löytyy osoitteesta <https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/> ja syksyn ehdoton katsottava löytyy Yle Arenasta osoitteesta <https://areena.yle.fi/1-4664681> Team Whack - kaikki on hakeroitavissa.

Tietoturvallista syksyä kaikille!

Teksti: Pekka Väisänen, opettaja, Business College Helsinki

Kun esimieheltä tulee pyyntö Mitä saa jakamisesta?

Tiedon ja materiaalin avoin saatavuus on uusi musta. Verkosta löytyykin paljon kuvia, videoita, artikkeleita, jopa oppikirjoja, joita saa käyttää aivan vapaasti, ja joita me tietysti käytämme. Kuitenkin, kun esimieheltä tulee pyyntö: ”Voisitko jakaa kurssisi materiaaleja uuden opettajamme kanssa?”, olomme muuttuu epämuokavaksi. Omien materiaalien jakaminen on jotain, mikä herättää erittäin ristiriitaisia tunteita.

Varmaan ensimmäinen kompastuskiivi, joka tulee eteen materiaalien jakamisessa, on aika. Kun on viettänyt monia tunteja ja työpäiviä työstämässä jotain, on aika turhauttavaa ajatella, että joku saa sen käyttöönsä pelkän Moodle:n Tuo-toiminnon avulla. Väistämättä tulee ajatus ”Jos minä en saanut mitään valmista, miksi joku muu saisi?”

Seuraavaksi nousee plagiointin pelko: miten voi varmistaa, että tekijänoikeudet säilyvät tekijällä? Jokainen opettaja muokkaa materiaaleja jonkun verran, mutta kuinka paljon saa muokata alkuperäistä, ja missä vaiheessa voi sanoa, että materiaalin tekijä onkin materiaalin muokkaaja, ei sen alkuperäinen tekijä? Tämä kuormittaa välillä valtavasti.

Ideoiden jakaminen on jotain, mikä monesta saattaa tuntua oman opettajaidentiteetin menettämiseltä. Joskus koko kurssi on rakennettu yhden idean ympärille, jota on tutkittu, mietitty, koekeltu ja kaiken sen ansiosta kurssi on niin upea kokonaisuus. Se on jotain, joka tekee saman kurssin eri toteutuksista ainutlaatuisia, jotain, mikä myös opiske-

lijoille jää mieleen. Kuinka helposti sellaista haluaa jakaa kollegoiden kanssa?

Materiaalin jakaminen tarkoittaa myös tietynlaista paljastamista toiselle saman alan ammattilaiselle. Opettajat ovat kehittämistyössä yleensä aika itsenäisiä ja jopa yksinäisiä – teemme yksin suurimman osan päätöksistä omassa opetuksessamme, harvoin joudumme arvostelun kohteeksi. Aina teemme parhaamme, siksi toisen ammattilaisen mielipiteen kuuleminen saattaa olla herkkä paikka.

Samat ideat toteutetaan eri tavalla, samoista kurseista eri opettajat saavat erilaista kurssipalautetta

Toisaalta materiaali on vain yksi komponentti opetuksesta. Kun samaa oppikirjaa käyttää kymmenen eri opettajaa,

tuloksena on kymmenen erilaista toteutusta. Samat ideat toteutetaan eri tavalla, samoista kurseista eri opettajat saavat erilaista kurssipalautetta. Materiaalin lisäksi opiskelija oppii myös nimenomaan opetuksesta, palautteesta ja opettajan viestinnästä; ja näitä asioita jokainen opettaja tekee itse, niitä ei voi saada kurssimateriaalin mukana, niitä ei voi jakaa.

Opettajia on paljon, ja heistä jokaisella on omat vahvuutensa. Valitettavasti oman materiaalin tuottaminen sekä kurssin rakentaminen tyhjästä ei ole kaikkien opettajien vahvuus. Se on taitolaji, jonka pystyy kuitenkin oppimaan esimerkiksi seuraamalla muiden toimintaa ja tutustumalla muiden tekemiin kurseihin, käyttämällä niitä ja kokeilemalla.

Jos me hyväksymme avoimen kulttuurin, jossa jaetaan, opitaan ja kannustetaan, lopputuloksena ovat tehokkaammat ja innostavammat kurssit, ja opiskelija saa parhaan opetuksen.

Jakamalla opetusmateriaalia ei välttämättä saa mitään, mutta ei myöskään menetetä mitään. Usein keskitymme liika turhiin asioihin, samalla unohtamme mikä on oikeasti tärkeää. Meidän työssämme tärkeää on opiskelija. Jakamalla, yhdistämällä, keskustelemalla avoimesti pystymme tarjoamaan opiskelijoillemme laadukkaampaa opetusta, jotta lähtö työelämään olisi sujuvampaa.

Teksti: Olesia Kullberg,
LAB ammattikorkeakoulu

Kuva: Jan-Erik Kullberg

Innovaatioasiantuntija Matti Laitinen ja johtaja Kaija Sääski sanovat: "Luova työ ja kokeilut ovat tärkeitä jo alakouluvaiheessa."

Kuikka tuo potkua yrittäjyyteen

Pohjois-Savon opettajille ja kouluille avattiin elokuun puolessa välissä oma Tulevaisuuden osaaja –niminen verkkosivusto. Verkkosivustolla voi tutustua Pohjois-Savon maakunnan yhteiseen yrittäjyys- ja innovaatiokasvatusstrategiaan. Strategian avulla halutaan yhdistää yrittäjyyden ja innovaatio-osaamisen varhaiskasvatuksesta korkeakouluhin yhdeksi kokonaisuudeksi ja osaksi kaikkien oppilaitosten opetusta ensimmäisenä Suomessa.

Savonia-ammattikorkeakoulusta Business Centerin johtajan Kaija Sääskin mukaan verkkosivusto on tarkoitettu eri koulutusasteiden opettajille, varhaiskasvattajille, opiskelijoille ja kaikille näistä aiheesta kiinnostuneille.

Verkkosivusto tarjoaa malleja ja työkaluja

Verkkosivustolle on koottu strategian lisäksi malleja ja työkaluja yrittäjyys- ja innovaatio-opetukseen. Opettajia on kuun-

neltu erityisen tarkasti, samoin opiskelijoiden ja yrittäjien kokemuksia.

Sääski korostaa, että opettajia ja ohjaajia koulutetaan teeman aiheisiin. Sivustoa päivitetään säännöllisesti jaksamalla yhteiseen käyttöön käytännössä syntyviä ideoita ja onnistuneita kokeiluja. Tietoa jaetaan maakunnallisissa yrittäjyys- ja innovaatiokasvatuksen verkostossa, johon asiasta kiinnostuneilla on mahdollisuus osallistua.

Innovaatioasiantuntija Matti Laitinen valottaa kokonaisuutta. Sivusto on osa maakunnallista yrittäjyys- ja innovaatiokasvatuksen strategiaa, jonka visiossa kaikki maakunnan oppilaitokset harjoittavat näitä taitoja opetuksessaan vuoteen 2025 mennessä.

"Omien vahvuksien löytäminen ja kehittäminen, luova työ ja kokeilut ovat tärkeitä jo alakouluvaiheessa. Teemaan kerätään kuitenkin useimmiten vasta myöhemmässä vaiheessa elämää, esimerkiksi opiskeluvaiheiden yhteydessä. Vielä luki- ja yliopistossa tilanne on hyvin vaihteleva."

Yrittäjyys- ja innovaatiotaidot käyttöön

Laitisen mielestä lanseerattavista verkkosivustosta ja strategiasta hyötyvät opiskelijoiden ja opettajien lisäksi myös alueen yrittäjät ja muut kuntalaiset. Perusajatuksena on, vaikkei kaikista tule yrittäjiä tai keksijöitä, kaikki tarvitsevat yrittäjyys- ja innovaatiotaitoja elämän eri vaiheissa.

Hankkeen verkkosivujen symboli on alueen maakuntalintu kuikka, joka auttaa opettajia pedagogisissa valinnoissa. Varhaiskasvatuksesta lähtevä yhteinen polku kasvattaa pohjoissavolaisesta kuikanpojasta luovan ja rohkean tulevaisuuden osaajan.

Teksti: Jouni Vornanen

Kuva: Anna Kauppinen

Hankkeen nettisivut:

www.tulevaisuudenosaaja.fi

Kuvassa osa HOTIT OPIT -hankkeen partnereista YKTT-päivillä Haaga-Heliassa syksyllä 2019. Hankkeella oli Yrittäjyyskasvuspäivillä oma työpaja.

Yrittäjäosaamisen ahotointiin ja opinnollistamiseen uusi digityökalu

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OPM) rahoittama HOTIT OPIT -hankkeen tavoitteena on kehittää digitaalinen työkalu tukemaan niin opiskelijoita kuin opetushenkilökuntaakin yrittäjyysosaamisen ahotointiin sekä opinnollistamisen käytänteissä. Ahotointi ja opinnollistaminen ovat prosesseja, jotka mahdollistavat tutkintovaatimusten täyttämisen perinteisen luokkaopetuksen ulkopuolella. Ahotoinnilla tarkoitetaan aikaisemmin hankitun osaamisen, tässä tapauksessa yrittäjä-

osaamisen, tunnistamista ja tunnustamista riippumatta siitä, missä tai milloin osaaminen on hankittu. Opinnollistaminen puolestaan tarkoittaa sitä, että opiskelija hankkii akateemiseen tutkintoon kuuluvan osaamisen työssä tapahtuvan harjoittelun tai muun vastaavan osaamista kerryttävän toiminnan kautta.

HOTIT OPIT -hanke liittyy siis erityisesti yrittäjyyteen liittyvän osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija on voinut toimia tai toimii opis-

kelujen yhteydessä myös yrittäjänä. Yrittäjänä toimiminen ei kuitenkaan ole ainoa tapa kerryttää vastaavaa osaamista, vaan opiskelija on voinut hankkia tai hankkii koko ajan opintojensa yhteydessä yrittäjyyteen vaadittavaa osaamista toimimalla yrittäjämäisesti työelämässä. Myös tällainen yrittäjämäinen toiminta pitäisi osata tunnustaa ja tunnustaa. Vaikeutena on ollut määrittellä se osaamisen määrä ja laatu, joka on riittävä, jotta osaaminen voidaan tunnustaa myös opintopisteiksi.

Pohjana yrittäjäosaamisen määrittelyssä on hankkeessa käytetty Euroopan Komission toimesta kehitettyä **EntreComp-mallia** (The European Entrepreneurship Competence Framework) (ks. lisätietoja mallista <https://entrecomp360.eu/>). Hankkeessa kehitettävä digityökalu ei siis pyri suoraan antamaan vastausta siihen, millaista on opintopisteitä kerryttävä yrittäjäosaaminen. Mutta sekä opiskelija että opettaja saavat digityökalua käyttämällä vinkkejä sekä lisää näkemystä oppimisen edistymiseen. Tämä helpottaa opettajan työtä ja vähentää työmäärää. Samalla työkalu toimii opiskelijan itsearviointin välineenä.

Mikä on perinteisesti tehnyt asiasta haasteellisen, on se, että erilaisia käytäntöjä näiden prosessien toteuttamiseksi on ollut yhtä paljon kuin on ollut eri toimijoita koulutussektorilla. Yhtenäiset käytännöt ovat puuttuneet, minkä

johdosta ahointi ja opinnollistaminen ovat vaikuttaneet hieman epäyhtenäisiltä ja ehkä jopa raskailta prosesseilta, niin opettajien kuin opiskelijoidenkin näkökulmasta. Opettajien näkökulmasta jopa niin, että ne aiheuttavat ylimääräistä työtä sekä vaivaa ja vievät työaikaa joltakin muulta opetukseen liittyvältä velvollisuudelta. Tähän hankkeen puitteissa kehitettävän digityökalun on tarkoituksena tuoda muutos. Hankkeen loppuessa digityökalu jää kaikkien Suomessa toimivien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen vapaaseen käyttöön.

Digityökalu on tätä kirjoitettaessa prototyypivaiheessa. Työkalun markkinointinimeksi valikoitui kesäkuussa Yoop! (yrittäjäosaaminen opintopisteiksi) Tavoiteaikataulu sen valmistumiselle on lokakuun loppu 2020. Yoop-nimen toivotaan tulevan kaikille työkalun käytöstä hyötyville sidosryhmille tutuksi syksyn 2020 aikana. Suurimpia hyötyjiä digityökalusta ja koko hankkeesta ovat opiskelijat. Opiskelijoille tiedotetaan uudesta mahdollisuudesta ahotoinnin ja opinnollistamisen toteuttamisen helpot-

tamiseen heti syyslukukauden alussa. Välineinä tiedon jakamiseen ovat mm. Yoop-haalarimerkit, infopisteet korkeakoulujen ravintoloiden välittömässä läheisyydessä, joissa tietoa jaetaan niin suullisesti kuin erilaisen materiaalin kautta. Muut tärkeät sidosryhmät Yoopin käyttäjiksi ovat korkeakouluissa työskentelevät asiantuntijat, esimerkiksi opot, tutoropettajat, koulutus- ja tutkimuspäälliköt, yrittäjyyden opettajat, mentorit ja valmentajat, koulutusohjelmista vastaavat henkilöt sekä opintopalveluiden henkilökunta. Heille suunnattua viestintää toteutetaan hankkeen puitteissa erilaisissa tapahtumissa ja muilla viestintävälineillä syksyn 2020 aikana.

Mistä tämä digityökalu sitten on mahdollista löytää? Asian on tältä osin hyvinkin yksinkertainen. Se löytyy verkosta osoitteesta www.yoop.fi syksyn 2020 aikana.

Teksti: Pekka Mytty, Yrittäjyyden lehtori, LAB-ammattikorkeakoulu
Kuva: HOTIT OPIT -projekti

HOTIT OPIT

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OPM) rahoittama HOTIT OPIT -hankkeen tavoitteena on kehittää digitaalinen työkalu tukemaan niin opiskelijoita kuin opetushenkilökuntaakin yrittäjyysosaamisen ahotoinnin sekä opinnollistamisen käytänteissä. Hanke toteutetaan osana OPM:n Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta -kärkihanketta, joka perustuu opiskelijoiden yrittäjyysosaamisen kehittämiseen, tunnistamiseen ja nopeampaan työelämään siirtymiseen kytkeytyviin tarpeisiin.

HOTIT OPIT -hankkeessa on mukana yhdeksän eri korkeakoulua, niin yliopistoja kuin ammattikorkeakoulujakin. Partneriyliopistot ovat Aalto-yliopisto, LUT-yliopisto, Oulun yliopisto, Turun yliopisto ja Åbo Akademi. Ammattikorkeakouluista mukana ovat Haaga-Helia, LAB-ammattikorkeakoulu, Oulun AMK ja Turun AMK. Hanketta hallinnoi Turun yliopisto ja hankkeen johtajana toimii Turun yliopiston yritysasiainmies Kirsi Peura.

HOTIT OPIT käynnistyi 1.8.2018 ja hanke jatkuu vuoden 2020 loppuun. Hankkeelle ollaan mahdollisesti hakemassa jatkoaikaa 31.5.2021 saakka.

Korona ei lannistanut kulttuuritoimijoita

Alkusokin jälkeen alkoi syntyä uusia ideoita, tuotteita ja verkostoja

Koronan välitön vaikutus kulttuuri- ja matkailualalle oli lähinnä shokki. Matkailu tyrehtyi, museot ja muut kulttuuritilat jouduttiin sulkemaan juuri kun alettiin valmistautua kesäsesonkiin.

Tarvittiin paineensietokykyä, ideointia, kekseliäisyyttä suorastaan. Piti löytää uusia väyliä tavoittaa erilaisia yleisöjä. Oli pakko keksiä jotain, joka tuottaisi alan toimijoille rahaa.

Kun EDUCRO-projekti alkoi vuoden 2019 lopulla, koronan tulosta ei tiedetty mitään, nyt projekti on ollut asian ytimessä, etsimässä ja tuottamassa vastaiskua pandemian vaikutuksille. Projekti hakee innovatiivisia ideoita, joilla selättää kulttuuri- ja matkailualan kriisi. Tavoitteena oli löytää uusia luontevia tapoja mahdollistaa kohtaamiset ja tuottaa elämyksiä, alettiin puhua uudesta normaalista.

Nopeasti ryhdyttiin selvittämään, miten kulttuuri- ja matkailupuolen toimijat sopeutuivat koronan aiheuttamiin kokoontumiskieltoihin, ovien sulkemiseen, eristäytymiseen ja asiakaskatoon. Voivottelun sijaan alettiin toimia, mietittiin uutta tilannetta ja mitkä ovat onnistumisen kannalta tärkeitä tekijöitä. Vastaus oli verkko. Tilannetta verrattiin verkkoylehtien suosioon nousuun. Verkko tuotteista ja verkkomateriaaleista ollaan valmiita maksamaan, miksei myös kulttuurisektorilla.

Korona nosti esiin luovuuden, luovimisen ja positiivisuuden merkityksiä. Taphtumille löytyi uusia tiloja, pääasiassa verkossa. Löytyi myös uusia työskentelytapoja ja tuotteita, verkossa. Alkoi aikaisempaa spontaanimpi ja monilaisempi kansainvälistyminen ja yhä laajempien verkostojen muodostaminen, verkossa. Teknologia otettiin aiempaa tehokkaammin käyttöön, mikä tuotti lisää ideoita ja uusia yleisöjä, verkkoon.

Uudet yleisöt ovat aktiivisia kuluttajia

Yhä useampi matkailu- ja kulttuurialan tuotteiden kuluttaja voidaan määritellä aktiiviseksi kuluttajaksi. On tärkeä ymmärtää ihmisten tarpeita, etenkin aktiivisten kuluttajien tarpeet esimerkiksi kulttuuriin osalta eivät katoa eristyksessä. Matkailu- ja kulttuurialan pitää miettiä tuotteita myös tämältyyppisille kuluttajille.

Quarantine: income loss

cancellation of all events (exhibitions, lectures, master-classes, programs for children, theater shows) and guided tours

both souvenirs shop and museum are closed - no sales

Increasing social media activities

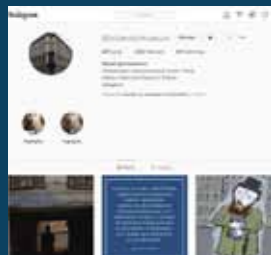
Positive

@dostoevskymuseum

Facebook Page:
7 395 likes & followers

Instagram:
1 929 followers

Vkontakte: 5 275 friends,
1 529 followers

Lappeenrannassa Kaakontaide ja Lappeenrannan kaupunki avasivat verkkokyselyn, jolla etsitään taidetta kaipaavia julkisia tai puolijulkisia paikkoja. Tarkoituksena on lisätä ja innovoida uudenlaista julkista taidetta, kuten digitaalisesti esitettävät pikselimuraalit ja säänkestävä betonitaidete. Pietarissa Dostojevskin juhlinta siirrettiin ulkoilmaan ja Puskinskaja10-taideresidenssi muutettiin virtuaaliseksi. Nyt mietitään, saadanko toiminta pysyväksi.

EDUCRO-projektin pietarilaisilla ja sakalaisilla yhteistyökumppaneilla haasteet olivat samankaltaisia kuin suomalaisilla: ihmisten käyttäytymisen ja ryhmäkojojen hallitseminen, raha sekä uusien yhteistyökumppanien löytäminen. Monien toimijoiden ja jopa toimialojen kansainvälistyminen on nähtävissä. Yhteisöjen, yhteistyön ja verkostojen merkitys on korostunut, samoin kuin tekninen osaaminen, etenkin live- ja online-tapahtumissa. Vahva yhteisö saa aikaan näkyvyyttä.

Korona toi tarpeen innovoida. Nyt pitää miettiä, mihin kulttuurituotteisiin sopivat etätoteutukset ja miten voidaan toteuttaa tapahtumia ja turismia ilman pelkoa tartunnoista? Korona toi tarpeen innovoida uusia välineitä ja tapoja ihmisten tapaamiseen. Ajan innovoimat virtuaaliset tapahtumat ja on-line-toiminta varmasti jatkuvat koronan jälkeenkin. Lisäksi jatkuu keskustelu ja ideointi siitä, miten ja missä määrin nykyiset aktiviteetit siirtyvät on-line-virtaan, esimerkiksi kiertokierrokset, konsertit ja museokierrokset.

Voi hyvinkin olla, että monista rajoituksista tulee pysyviä, mikä nostaa hintoja, mikä puolestaan vaikuttaa kulutukseen. Miten se vaikuttaa matkailu- ja kulttuurialan kilpailutilanteeseen ja toimijoiden yhteistyön. On selvää, että digitaalisen kulttuurin nostamiseen on panostettava, taidetta ja kulttuuria pitää rakentaa niin että ne myös tuot-

EDUCRO on luovien alojen ja matkailun kehittämisshanke, joka toteutetaan 1.10.2019 – 31.3.2022. Hankkeessa on mukana kulttuuriorganisaatioita ja matkailuyrityksiä Etelä-Karjalasta ja Pietarin alueelta. Projektissa kehitetään rajat ylittävää yhteistyötä, koulutusta, työpaikkoja ja innovaatio-printtejä. Hankkeen tuloksena tuotetaan luovien alojen toimijoille suunnattuja jatkokoulutuspaketteja. Hankkeen toteuttavat LAB-ammattikorkeakoulu, Humak sekä St. Petersburg Institute of Cultural Programs. Projektia rahoittaa Kaakkois-Suomi–Venäjä CBC 2014–2020 ohjelma.

tavat rahaa. Jo nyt on huomattu, että vapaaehtoiset liput tapahtumiin myyvät yllättävän hyvin.

Teksti: Katja Remsu
Kuvat: kaakontaide.fi, visit-petersburg.ru, Anastasia Knuazeva

"Man is a creature that can get accustomed to anything, and I think that is the best definition of him."

(F.Dostoevsky)

We are confident: together we can overcome COVID!

Poikkeuksellinen alkuvuosi uusi sanastoamme – verkko, etä, hybridi ja lähi tulivat jäädäkseen

Tämän vuoden aikana erikoisen kevään ja kesän aikana opetuksen, jos monen muunkin keskustelun muotisanoiksi nousivat hybridi, verkko ja etä.

Hypätään aluksi kaikille opettajille tuttuun verkkoon. Nykysuomen sanakirjassa on lähes 50 verkkoalkuista sanaa, opettajille verkko tarkoittaa tietoverkon kautta annettavaa opetusta ja valtavaa määrää opetusmateriaalia. Verkko yhdistetään kuitenkin moniin muihinkin asioihin. Lapsikin tunnistaa hämähäkinverkon, urheilija lentopalloverkon, kaupunkilainen viemäriverkon, mökkiläinen kalaverkon ja it-ihminen tietoverkon.

Verkko-sanaa käytetään paljon myös kuvainnollisesti, elokuvissa jouduutaan silloin tällöin juonittelujen verkkoon ja kauniit syöjättäret kietovat viattomia nuorukaisia verkkoonsa. Elokuville ja dekkareille jännitystä elämään tuovat esimerkiksi vakoiluverkot. Toki joskus voidaan joutua verkkokiusaamisen kohteeksi tai luodaan itselle harmaata arkea pirstävä verkkohahmo.

Entäs hybridi? Hybridiautot huristelevat bensiini- tai dieselmoottorin ja sähkömoottorin avulla. Nykysuomen sanakirjan mukaan hybridi on risteymä, se voi tarkoittaa esimerkiksi hybridiosaamista, jolloin työskentelään kahden yksikön välissä. Silloin hybridityöntekijä tekee hybridityötä. Uutisissa puhutaan välillä hybridisodista, joissa usein hyödynnetään väkivallan sijaan muita painostuskeinoja, kuten huoltovarmuuden häiriöittämistä.

Opettajalle hybridi voi tarkoittaa esimerkiksi tilannetta, jossa osa opiskelijoista on läsnä luokkahuoneessa ja osa etäyhteyden päässä, esimerkiksi mökillä tai maailmalla. Hybridiopetus vaatii hyvää suunnittelua, työtä kontaktin ja vuorovaikutuksen eteen verkossa ja luokkahuoneessa, sekä opiskelijoiden aktivoitua. Hybridi saattaa olla opetuksen uusi musta.

Viimeistään korona tutustutti meidät opettajat myös etä-sanoihin. Etä-alkuiset sanat ovat lisääntyneet hurjasti, niitä on nykysuomen sanakirjassa yhtä monta kuin verkko-sanoja. Etä yhdyssanan alussa tuo mielikuvia etäisyydestä, kaukaisesta ja jonkun välityksellä tapahtuvasta, nykyään kiusataan ja rakastetaan etänä. Etätapaamiset, etälamautin ja etähuolto- ja asettavat meidät kauas jostain. Toisaalta, kukapa ei olisi ainakin silloin tällöin jollain tavalla etäinen.

Viestinnän ihmisenä kuitenkin huimaa tämä etääntymisnopeus ja olen hiukan huolissaan siitä, miten etäisyydet ja verkot etäännyttävät meidät ihmisille luontaisesta läheisyydestä. Onneksi läheisyyttäkin riittää sanoissa ja sanaliitoissa, on lähellä olevaa, lähellä tapahtuvaa ja lähelle ulottuvaa. On läheinen, likeinen ja kaikenlaista muutakin ihanan liki. Meille opettajille lähiopetus mahdollistaa luontevimman vuorovaikutuksen ja spontaanin keskustelun juuri siinä hetkessä, jossa olemme opiskelijoiden tai kollegoiden kanssa.

Teksti ja kuva: Katja Remsu, tekstin innoittajina olivat Kotimaisten kielten keskus, nykysuomen sanakirja ja kielitoimiston sanakirja.